

Наталія Лазаренко,

завідувачка відділу, ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9872-8443>

Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

e-mail: vasilievanya@ukr.net

«Бібліотекар року» – професійний конкурс бібліотечних інновацій

Публікація знайомить читачів зі щорічним професійним конкурсом «Бібліотекар року», який проходить у Харківському зональному методичному об'єднанні бібліотек державних закладів вищої освіти III–IV рівнів акредитації.

К л ю ч о в і с л о в а : бібліотечні інновації, Харківське зональне методичне об'єднання бібліотек державних закладів вищої освіти III–IV рівнів акредитації, професійний конкурс «Бібліотекар року».

Професійний конкурс «Бібліотекар року» був заснований у 2006 р. Харківським зональним методичним об'єднанням бібліотек державних закладів вищої освіти III–IV рівнів акредитації як інструмент підвищення кваліфікації фахівців бібліотек об'єднання. До складу об'єднання сьогодні входить 34 бібліотеки вишів Полтавської, Сумської і Харківської областей.

Мета конкурсу – стимулювання подальшого розвитку бібліотечної справи, виявлення технологічних і маркетингових інновацій, пошук творчих рішень, активізація науково-дослідної роботи, заохочення фахівців, які зробили вагомий внесок у розвиток Бібліотеки, популяризації кращих конкурсних робіт тощо.

До складу журі входить 9 висококваліфікованих фахівців бібліотечної справи Об'єднання, які обираються на нараді директорів терміном на 3 роки. Журі Конкурсу має право залучати для підбиття підсумків Конкурсу фахівців бібліотек Об'єднання. У різні роки Конкурс проводився за активного сприяння представників видавничих організацій України, серед них Науково-виробниче підприємство «Ідея», ТОВ «Компанія ПАЕР» (Київ, Україна), передплатна агенція «Меркурій» ТОВ АС-МЕДІА та ін.

Інформація про умови та результати регіонального конкурсу представлена на веб-сторінці Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек державних ЗВО, яка розміщена на сайті Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (<http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/konkurs18.htm>).

За цей час були переглянуті деякі умови конкурсу, розширено перелік номінацій, серед яких: за кращий бібліографічний покажчик; за кращу науково-дослідну роботу; за кращу публікацію; за кращу піар-кампанію бібліотеки; за сприяння поширенню академічної доброчесності; за формування іміджу бібліотеки і престижу професії; за розроблення та впровадження заходів з підвищення інформаційної

культури користувачів, за впровадження дигіталізації університетських та бібліотечних ресурсів тощо.

За особистий внесок у бібліотечну справу організаторами Конкурсу встановлено призове місце «Бібліотекар року». При розгляді кандидатури на це призове місце обговорюється весь обсяг і якість роботи конкурсанта за минулий рік.

У Конкурсі можуть брати участь усі бажаючі фахівці бібліотек Об'єднання, незважаючи на посаду, напрям діяльності, окрім директорів. За ці роки на конкурс було подано понад 100 робіт, учасниками якого стали 167 фахівців.

З метою поширення передового досвіду роботи бібліотек Об'єднання Центральною науковою бібліотекою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна як методичний центр долучає переможців і учасників конкурсу «Бібліотекар року» до участі у семінарах-практикумах «Школа методиста: library2library», які впродовж року проводяться для методистів та інших категорій фахівців. У різні роки увазі учасників таких семінарів конкурсанти пропонували бібліографічні покажчики, представлені на конкурс, обговорювали з ними нові форми і методи соціокультурної діяльності, ділилися досвідом створення і підтримки інституційних репозитаріїв тощо.

Наприклад, у рамках одного із семінарів-практикумів було проведено круглий стіл «Підвищення інформаційної компетенції користувачів на веб-сайтах бібліотек», де досвідом своєї роботи, на прикладі своєї конкурсної роботи – слайд-лекції «Основи інформаційної культури», поділилися фахівці Наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії.

Для просування інновацій у практику роботи, бібліотеки використовують публікації в професійних виданнях і газетах своїх вишів, виступи на науково-практичних семінарах і конференціях, включають їх до програм занять з формування інформаційної культури користувачів бібліотек.

Серед переможців конкурсу – багато цікавих особистостей. Так, дипломантом конкурсу 2007 р. стала головний бібліотекар Центральної наукової бібліотеки ХНУ імені В. Н. Каразіна Ірина Бондаренко, завдяки публікації «Тематичний пошук в електронному каталозі ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна», оприлюдненій у матеріалах науково-практичної конференції. У 2010 р. головний бібліограф Наукової бібліотеки Харківського національного університету радіоелектроніки Любов Чижевська отримала диплом конкурсу у номінації «За створення власних електронних інформаційних ресурсів». У конкурсі вона брала участь як упорядник науково-допоміжного анованого бібліографічного онлайн-показчика «Дисертації, захищені у Харківському національному університеті радіоелектроніки (1965–2010)», присвяченого 80-річчю від дня заснування університету. Це видання відображає бібліографічні описи дисертаційних робіт із фонду бібліотеки, які були захищені в університеті з 1965-го по червень 2010 р. Із року в рік цей онлайн-показчик поповнюється в інтерактивному режимі.

Диплом «Бібліотекар року» у 2015 р. отримала Світлана Євсеєнко, провідний бібліограф бібліотеки Харківської державної академії культури як укладач біобібліографічного показчика «Фрідьєва Надія Яківна (до 120-річчя від дня народження)»¹. Це перший у вітчизняному бібліотекознавстві показчик, присвячений видатному українському вченому-бібліотекознавцеві, одному з представників Харківської бібліотечної школи, фундатору вищої бібліотечної освіти України, заслуженому працівнику культури Української РСР Н. Я. Фрідьєвій.

Дипломом конкурсу у номінації «За кращу науково-дослідну роботу» у 2018 р. було нагороджено Наталію Тріпутіну за монографію «У двобої з небуттям: комунальне господарство Харкова у роки Другої світової війни»². У книзі висвітлюються основні сфери життєдіяльності Харкова у 1941–1945 рр. та його повоєнне відродження, зокрема комунальної інфраструктури міста. Результати досліджень авторка активно використовує у своїй науково-просвітницькій діяльності як завідувачка сектору культмасової роботи Наукової бібліотеки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

За підсумками 2019 р. Диплом «Бібліотекар року» отримали Тетяна Стригун і Олексій Главатий за впровадження у практику роботи Науково-технічної бібліотеки

Національного аерокосмічного університету імені М. Є. Жуковського «ХАІ» сучасних технологій. Для підвищення комфортності бібліотечних послуг, зокрема тих, що користуються популярністю серед молоді, вони використали програмне забезпечення Telegram і створили власний Бот на платформі Telegram «@LibraryKHAI_bot». Бот бібліотеки дає змогу провести пошуки по електронному каталогу і робити необхідні замовлення³.

Диплом «Бібліотекар року» минулого року отримали Геннадій Панарін і Наталія Мартиненко за створення «Веб-портфоліо науковців ХНТУСГ» – системи демонстрації наукометричних показників учених ХНТУСГ, що надає бібліографічні дані, повнотекстові матеріали та наукометричні показники вчених університету. Всі ці дані повністю інтегровані в електронні ресурси бібліотеки – бази даних «Праці науковців ХНТУСГ» та «Охоронні документи». Крім того «Веб-портфоліо науковців» містить інтерактивні посилання до ідентифікаторів науковців ORCID, облікових записів у базах даних Scopus, WoS, Google Scholar, а також посилання на ресурс Укрпатенту до сторінки науковця-винахідника. Новий інноваційний продукт створено на платформі Yii2⁴.

Урочистості з нагоди нагородження переможців регіонального конкурсу «Бібліотекар року» відбуваються на початку кожного наступного року на засіданні директорів Об'єднання. Конкурсанти отримують почесні дипломи та пам'ятні подарунки, результати конкурсу висвітлюють газети вищів.

³ Стригун Т. В., Главатий А. А. Использование Telegram-бота в работе современной библиотеки на примере Научно-технической библиотеки Национального аэрокосмического университета имени Н. Е. Жуковского «Харьковский авиационный институт». *Бібліотечно-інформаційне середовище як драйвер змін та інновацій в освіті* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 24–25 жовт. 2019 р. Харків, 2019. С. 69–76.

⁴ Мартиненко Н. Є. Створення системи моніторингу публікаційної активності науковців ХНТУСГ та облік наукового надбання. *Бібліотечно-інформаційне середовище як драйвер змін та інновацій в освіті* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 24–25 жовт. 2019 р. Харків, 2019. С. 35–42.

¹ Фрідьєва Надія Яківна (до 120-річчя від дня народження) біобібліографічний показчик / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Бібліотека; [уклад.: С. В. Євсеєнко, Н. М. Березюк ; наук. ред. Н. М. Кушнаренко]. Харків : ХДАК, 2015. 72, [11] с. : фот. (Видатні педагоги Харківської державної академії культури).

² У двобої з небуттям: комунальне господарство Харкова у роки Другої світової війни / Харків. нац. ун-т міського господарства ім. О. М. Бекетова. Харків : Золоті сторінки, 2018. 351 с. : іл., портр. З автографом автора. Бібліогр.: с. 327–339.